

POZILIV – MEMORANDUM (28-03-2019)

www.onderwijsvoorziekekinderen.be

Wie zijn we?

POZiLiV (Platform voor **O**nderwijs aan **Z**ieke **L**eerlingen in **V**laanderen, opgericht in 2008) is erkend door de Minister van Onderwijs **als gesprekspartner voor de overheid**. Dit platform, samengesteld uit betrokkenen bij het onderwijs aan zieke leerlingen, wil als spreekbuis en expertengroep optreden.

De partners engageren zich systematisch en georganiseerd te overleggen, om te komen tot een **onderwijsaanbod op maat, waar alle zieke leerlingen recht op hebben**. Van zodra de leerling opnieuw naar school kan, willen we er ook over waken dat de **re-integratie** op school zo snel en zo goed mogelijk voorbereid en gerealiseerd wordt. POZiLiV wil de **continuïteit** van het onderwijs voor de zieke leerling behartigen.

Onze partners zijn:

Bednet vzw; Fonds Ivens-Boons; Kom op tegen Kanker; Onderwijsbegeleiding Kinder- en Jeugdpsychiatrie (K-diensten project); Vrijwilligersorganisaties School & Ziekzijn in elke Vlaamse provincie en Brussel en de Ziekenhuisscholen (basis- en/of secundair onderwijs) in Antwerpen, De Haan, Gent, Leuven, Pulderbos en Vlezenbeek.

Uitgangspunten voor onderwijs aan zieke leerlingen.

Als leerlingen langdurig of chronisch ziek zijn, is een gecoördineerd onderwijsaanbod noodzakelijk.

Een chronische ziekte is 'een ziekte met een continue of repetitieve behandeling van minimum 6 maanden' (zie richtlijnen TOaH en RIZIV). Op basis van wetenschappelijke en buitenlandse statistieken heeft minimum 10 % van onze leerlingen uit het basis- en secundair onderwijs hiermee te maken. Daarbij is afdoende bewezen dat één op drie leerlingen met een chronische ziekte één tot twee jaar leerachterstand oploopt.

Zowel voor langdurige als voor chronisch zieke kinderen zijn de sociale en economische kosten en de gevolgen voor het individu en de maatschappij enorm.

De onderwijsondersteuning kan bestaan uit ziekenhuisonderwijs, onderwijs op de kinderpsychiatrische dienst, synchroon internetonderwijs, tijdelijk onderwijs aan huis en/of ondersteuning door School & Ziekzijn. Om de kansen op re-integratie maximaal te houden, kan gekozen worden voor een gecombineerd aanbod.

De thuishoofschool blijft een grote verantwoordelijkheid voor het onderwijs aan haar zieke leerling dragen. De klasleerkracht of klastitularis, de klassenraad of MDO (multidisciplinair overleg), zorgcoördinatie (basisonderwijs) of leerlingbegeleiding (secundair onderwijs), directie en CLB staan blijvend mee in voor de zorgopdracht van de eigen school en dus van het zieke kind.

Voorstellen voor structurele verbeteringen van de zorg voor zieke leerlingen.

We pleiten ervoor te zorgen voor een sterk onderwijsaanbod voor chronisch en langdurig zieke leerlingen, om achterstand of uitval zoveel mogelijk te vermijden. POZiLiV pleit ervoor om deze voorstellen zo snel mogelijk ingang te doen vinden in het Vlaams onderwijslandschap.

AANPASSINGEN IN DE PIJPLIJN

Vanuit een constructieve houding is er de voorbije jaren een goede samenwerking geweest tussen kabinet en administratie onderwijs en POZiLiV. Zo werd er, met onze medewerking, op 29 november 2018, een **engagementsverklaring** ondertekend tussen het Agentschap Onderwijs en vertegenwoordigers van de medische wereld i.v.m. onderwijs aan zieke leerlingen. Voor **TOaH** en **onderwijs op de K-diensten** zitten een aantal **verbeterpunten** in een eindfase. POZiLiV hoopt deze snel te kunnen markeren als 'gerealiseerd'.

TOaH (zie perbericht van de Vlaamse Minister van Onderwijs: 1 oktober 2018) (correcties in omzendbrief BaO en SO aangebracht op 6/2/2019)

- a) TOaH ook voorzien voor kleuters van eerste en tweede kleuterklas vanaf 1 januari 2019
- b) **Vereenvoudiging en gelijkschakeling van de regelgeving**, met inbegrip van **éénzelfde aanvraagformulier voor basis- en secundair onderwijs**.
- c) Aanvraag TOaH voor basisonderwijs **niet meer koppelen aan een toelating vanuit de overheid** in Brussel maar controle voorzien via de verificateur (zoals in het secundair onderwijs).
- d) De **kilometervergoeding** voor de leerkracht niet meer berekenen op basis van het traject "school – verblijfplaats van de leerling", maar **op basis van de werkelijk afgelegde afstand**.
- e) **TOaH ook op de thuishoel** tijdens de schooluren mogelijk maken als eerste stap om zich te re-integreren op school.

Kinderpsychiatrische diensten (K-diensten) (zie persbericht Onderwijs 18 oktober 2018)

Eind 2018 werd een extra budget voorzien voor meer plaatsen in de ziekenhuisscholen. Hierdoor krijgen K-diensten waarschijnlijk de mogelijkheid om in schooljaar 2019-2020 over te stappen van enveloppefinanciering naar buitengewoon onderwijs type 5 als vestigingsplaats of als nieuwe school, evenwel met de programmatienormen.

Acht van de dertien K-diensten hebben voor 30 november 2018 aanvragen ingediend om van deze mogelijkheid gebruik te maken. De Vlaamse Regering moet nog een beslissing nemen over deze aanvragen.

Goedkeuring ervan zou meteen een oplossing bieden voor onderwijs aan patiënten van For-K diensten en in crisisbedden, die nu verstoken blijven van onderwijs tijdens hun – meestal langdurige - opname.

Ziekenhuisscholen nemen hier een serieus risico. Personele middelen voor onderwijs aan deze doelgroep zijn onzeker. Ofwel zijn er geen extra middelen voorzien (secundair onderwijs), ofwel zijn ze onzeker omwille van het tijdstip van hertelling: september, maand waarin veel leerlingen de start van het nieuwe schooljaar in de thuishoel wensen mee te maken (basisonderwijs). Omwille van de zorg voor elke (langdurig) gehospitaliseerde leerling willen de ziekenhuisscholen toch deze verantwoordelijkheid opnemen.

Voorstellen bij deze opstart

Naast het verlenen van goedkeuring voor de oprichting van vestigingsplaatsen of nieuwe school dringen zich maatregelen op om het onderwijs aan deze doelgroep voldoende kansen en voldoende startomkadering te geven om het onderwijs dat K-diensten tot nog toe konden voorzien verder te zetten.

Verschillende voorstellen daartoe zijn:

- a) voor K-diensten die een volledige overstap naar buitengewoon onderwijs type 5 (kunnen) maken:
 - de middelen van de enveloppefinanciering het eerste en het tweede jaar laten doorlopen
 - of hertelling op basis van de gemiddelde aanwezigheid in de maand september 2019 en september 2020, dit zowel voor basisonderwijs als voor secundair onderwijs, maar met het op één februari behaalde gemiddelde leerlingenaantal volgens de normale berekeningswijze als ondergrens
 - administratieve omkadering voor secundair onderwijs zoals voorzien voor basisonderwijs
- b) voor K-diensten die geen volledige overstap naar buitengewoon onderwijs type 5 (kunnen) maken
 - per onderwijsniveau de keuze voor type 5 of enveloppefinanciering mogelijk maken
- c) voor K-diensten die niet wensen over te stappen naar buitengewoon onderwijs type 5:
 - de enveloppefinanciering behouden, en dit ook voor de nog-niet-erkende bedden.

BEKOMMERNISSEN EN NOG TE REALISEREN VOORSTELLEN

Tijdelijk Onderwijs aan Huis (TOaH)

In schooljaar 2017-2018 werden 512 aanvragen basisonderwijs en 1691 aanvragen secundair onderwijs geteld. Samen: 2203 aanvragen voor begeleiding via TOaH.

Voorstellen ter verbetering

- Het opheffen of meer aan de realiteit aanpassen van **de kilometerbeperking** (10 km in gewoon onderwijs, 20 km voor het buitengewoon onderwijs).
- De lesuren **TOaH per week uitbreiden**: voor leerlingen lagere school, 5e en 6e leerjaar naar 5u per week (gemiddeld 1u per lesdag) en naar 6u per week voor leerlingen secundair onderwijs (2u per week voor 3 hoofdvakken).
- Binnen een aantal leerjaren secundair onderwijs is TOaH niet mogelijk. Verbetering: deze **uitgesloten leerjaren wel opnemen** in de regeling TOaH (deeltijds onderwijs, voorbereidende leerjaren op het Hoger Onderwijs, Se-n-Se, vierde graad BSO en verpleegkunde HBO, alternerende beroepsopleiding in BSO).
- Het **statuut van leerkracht** met taakomschrijving geven aan onafhankelijke TOaH-leerkrachten.
- Een regionaal ondersteunings-, aanspreek-, overlegpunt realiseren om TOaH te bevorderen.

Ziekenhuisonderwijs

Tijdens schooljaar 2017-2018 deden bijna 4000 verschillende Vlaamse leerlingen beroep op ziekenhuisonderwijs.

Voorstellen ter verbetering

- Binnen ziekenhuisonderwijs (buitengewoon onderwijs type 5) wordt gewerkt met leerlingen waarvoor het schoollopen en het welbevinden vaak ernstig onder druk staan. Het is daarom noodzakelijk dat er voor dit type buitengewoon onderwijs, een pakket **orthopedagogische, psychologische, paramedische, medische en sociale omkadering** wordt voorzien, zoals in de andere types buitengewoon onderwijs. Ziekenhuisscholen worden hier momenteel voor uitgesloten, ook voor zorgpunten komt een ziekenhuisschool niet in aanmerking. Voor hen is deze omkadering niet voorzien, ook al werken zij met een ernstige risicogroep/probleemgroep.
Als overgang kan er een beperkte oplossing gecreëerd worden: voor elke ziekenhuisschool een psychologische/orthopedagogische functie voorzien. Voorstel: ½ voltijdsequivalent (VTE) per vestigingsplaats type 5, minimaal ½ VTE voor elke ziekenhuisschool.
- ICT-puntenpakket loskoppelen** van het aantal leerlingen op de teldag, en een vast pakket voorzien. Voorstel: ¼ VTE per vestigingsplaats (20 punten), minimaal voor elke ziekenhuisschool.
- Op het lesurenpakket voor de basisschool wordt een aanwendingspercentage** toegepast. Voorstel: het aanwendingspercentage terug van 94,5 % naar 100 % brengen. Aanvragen voor afwijkingsuren moeten mogelijk blijven, op basis van concrete noden.
- Bij de berekening van het lestijdenpakket wordt een richtgetal toegepast. Voorstel: **het richtgetal** van basisonderwijs type 5 **verlagen** naar 5, het richtgetal van secundair onderwijs type 5 opleidingsvorm 4 verlagen van 5 naar 4,75.
- De **directeur** van een ziekenhuisschool **lesvrij** maken: omwille van de intense problematieken, de hoge noodzaak aan contacten en overleg met veel verschillende externen en daardoor de hoge werkdruk is voor de ziekenhuisscholen een directieambt zonder lesopdracht een noodzaak.

Kinderpsychiatrische diensten (K-diensten)

In onderwijsdecreet XIV (2003) werd voor de eerste maal 718 000 euro voorzien voor 240 bedden op K-diensten, d.w.z. 3000 euro per bed. Door indexering werd dit bedrag vanaf 2012 opgetrokken tot 899 000 euro. In 2014 werd het bedrag nogmaals aangepast en werd een jaarlijkse indexering voorzien. Concreet betekent dit dat de betrokken K-diensten in 2018 voor elk erkend bed 5608,87 euro ontvangen.

Momenteel werken nog 13 K-diensten, met samen 274 K-bedden, met enveloppefinanciering. Voor projectbedden (For-K-bedden, crisisbedden, ...) is echter geen enveloppefinanciering voorzien, terwijl het vaak gaat om langdurige opnames.

Verschillende K-diensten willen daarom gebruik maken van de mogelijkheid die in 2014 in het M-decreet werd voorzien om over te stappen naar buitengewoon onderwijs type 5. In het M-decreet (2014) werd immers de omschrijving voor type 5 aangepast tot: onderwijs 'voor kinderen in een ziekenhuis, een preventorium of een residentiële setting'. In het decreet is eveneens opgenomen dat de Vlaamse Regering toelating moet geven voor de oprichting van een nieuwe type-5-school of van een nieuwe type 5-vestigingsplaats.

Alle aanvragen voor oprichting van een nieuwe school type 5 werden tot vorig schooljaar afgewezen omdat er nog geen uitvoeringsbesluiten zijn hieromtrent.

Voorstellen ter verbetering van de toestand

- a) De vóór 30 november 2018 **aangevraagde nieuwe vestigingsplaatsen en de nieuwe school type 5 zo snel mogelijk goedkeuren.**
- b) Zo snel mogelijk **projectfinanciering** voorzien **voor alle bedden**: de K-diensten die projectbedden hebben (For-K en crisisbedden, nog niet erkende bedden die al meer dan 10 jaar bestaan) ook voor deze bedden 5608,87 euro per bed toekennen. Zo beschikt elke K-dienst voor elke opgenomen patiënt over dezelfde mogelijkheden.
- c) De overgang naar type 5 moet **werkbaar** zijn, **met passende omkadering**. De K-diensten hebben immers al sinds 2004 (15 jaar) onderwijsfinanciering vanuit het Agentschap Onderwijs. Daarbij kregen zij nooit enveloppefinanciering voor patiënten van For-K en in crisisbedden, toch voorzagen zij ook voor die kinderen en jongeren onderwijs. De K-diensten kregen minstens twee keer onderwijsinspectie, met positieve conclusies.

School & Ziekzijn

Tijdens kalenderjaar 2018 werd door School & Ziekzijn onderwijs geboden aan 300 zieke leerlingen.

Voorstellen ter verbetering

School & Ziekzijn wil **erkend** worden door het Ministerie en de scholen als een noodzakelijke aanvulling en soms een vervanging voor SIO en TOaH en dit door hen in alle communicatie rond TOaH mee te vermelden.

Synchroon internetonderwijs (SIO): VZW Bednet

Tijdens kalenderjaar 2017 werden 732 zieke leerlingen langdurig (gemiddeld 7 maanden) geholpen. Voor het kalenderjaar 2018 bedroeg het opgelegde streefdoel 1000 verschillende leerlingen. 1.008 unieke leerlingen maakten gebruik van SIO.

Voorstel ter verbetering

Het synchroon internetonderwijs vormt de rechtstreekse link tussen het zieke kind en tienermoeder en zijn of haar leerkracht en medeleerlingen. Door de decretale verankering heeft Bednet sinds 1 september 2015 een enorme groei doorgemaakt en grote inspanningen geleverd om de kwaliteit en het bereik van SIO in Vlaanderen te optimaliseren.

Hoewel de dienstverlening van Bednet decretaal verankerd is en via de subsidieovereenkomst ambitieuze targets worden opgelegd, dekt de subsidie slechts een deel van de kosten. Bednet vzw moet jaarlijks een kwart tot een derde van de werkingskosten zelf inbrengen via honderden acties van duizenden kinderen en volwassenen.

Er is dus nood aan een **meerjarenperspectief** en een subsidieregeling die een groter deel van de kosten dekt en Bednet toelaat om de diverse inhoudelijke en technologische uitdagingen kwaliteitsvol aan te pakken.

In de toekomst (langere termijn) zou, zoals bij TOaH en de Ziekenhuisscholen, met een **open-end** financiering moeten kunnen gewerkt worden, en dus niet met opgelegde quota of een groeppad.

Scholen, scholengemeenschappen en scholengroepen

In het kader van brede basiszorg is het belangrijk dat scholen, scholengemeenschappen en scholengroepen verhoogde aandacht hebben voor chronisch en/of langdurig zieke leerlingen.

Voorstellen ter verbetering

- a) Scholen aanmoedigen/verplichten om een transparant **beleidsplan** uit te werken rond 'omgang/opvang van leerlingen met een chronische en/of langdurige ziekte'.
- b) Aanmoedigen dat elke school, scholengemeenschap of scholengroep dit beleidsplan omzet in een **concreet stappenplan** dat gedragen is door de leerkrachten en gekend door ouders en leerlingen.
- c) In elke scholengemeenschap of scholengroep een kandidatenbank/**werfreserve** samenstellen van leerkrachten die bereid zijn TOaH aan te bieden.
- d) Scholen verplichten om ouders met een chronisch of langdurig ziek kind elk schooljaar te **informer**en over TOaH en Bednet. Scholen eveneens aanmoedigen om te informeren over School & Ziekzijn.
- e) Scholen aanmoedigen om in overleg te gaan met ouders en een nog op te richten regionaal **aanspreek- en overlegpunt** om het onderwijs voor de zieke leerling zo goed mogelijk te organiseren.
- f) vooral het optimaliseren van een zorgzame, brede evaluatie.

CLB-werking

CLB-centra hebben de opdracht leerlingen te begeleiden in hun functioneren op school en in de maatschappij. Het centrum biedt hiervoor kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding aan. Kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding bevordert de totale ontwikkeling van alle leerlingen, verhoogt hun welbevinden, voorkomt vroegtijdig schoolverlaten en creëert meer gelijke onderwijskansen.

CLB-centra kunnen een belangrijke rol spelen in de begeleiding van zieke leerlingen.

Voorstellen ter verbetering

- a) Samenwerking en overleg tussen **CLB-thuisschool en CLB-ziekenhuisschool** expliciet voorzien; eveneens voor beide CLB's de toegang voorzien tot LARS, het CLB-registratiesysteem.
- b) Aanmoedigen om in het samenwerkingscontract met scholen, **overleg en opvolging** te voorzien voor langdurig en chronisch zieke leerlingen, via het zorgoverleg.
- c) Aanmoedigen om aan de begeleide scholen een **ondersteuningsaanbod** te doen i.v.m. leerlingen met chronische en langdurige ziekte (mogelijks in samenwerking met een regionaal aanspreek- en overlegpunt). Dit kan bijvoorbeeld gaan over het volgen van een eigen curriculum, een spreiding over twee schooljaren, TOaH, systematisch gebruik maken van TOaH, SIO en/of S&Z, aangepaste en noodzakelijke zorg, ...

Inspectie

Voorstellen: aandachtspunten

- a) De inspectie controleert het **langdurig gebruik** van TOaH of huisonderwijs voor leerlingen met ASS of GESS, die ziek verklaard worden en waarvoor er niet meer naar een oplossing op school gezocht wordt.
- b) De inspectie controleert het **verplichte systematisch informeren** van de ouders over hun recht op TOaH en Bednet.

Lerarenopleiding

Voorstel ter verbetering

In de lerarenopleiding en/of in de nascholingstrajecten wordt begeleiding en **onderwijs aan zieke leerlingen** als thema **opgenomen in het lessenpakket**.

Engagementsverklaring medische sector – Vlaamse minister van onderwijs

De Minister van Onderwijs, het Vlaams Patiëntenplatform en 8 belangrijke vertegenwoordigers van de medische sector, tekenden op 29 november 2018 een engagementsverklaring, Recht op Onderwijs voor zieke leerlingen.

POZILIV is vragende partij dat in de nabije toekomst zoveel mogelijk nog ontbrekende medische actoren de doelstellingen van deze engagementsverklaring kunnen onderschrijven. Daarnaast is het wellicht ook belangrijk dat andere maatschappelijke actoren, die in nauwe verbinding staan met de leefwereld van zieke kinderen, deze (uitgebreide, aangepaste) engagementsverklaring kunnen mee onderschrijven (Welzijn, OCMW's, Armoedeorganisaties, Gezinsbond, ...).